

Zasady nadzoru nad jakością wody

Podstawowe akty prawne dotyczące wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi:

Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018r., poz. 994 z późn. zm.):

1. Art. 7 ust. 1 pkt 3 Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:
  - wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz.

Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2018r., poz. 1152 z późn. zm.). Ustawa określa zasady i warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zbiorowego odprowadzania ścieków, w tym m.in. zasady działalności przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, tworzenia warunków do zapewnienia ciągłości dostaw i odpowiedniej jakości wody oraz niezawodnego odprowadzania i oczyszczania ścieków, a także wymagania dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi:

1. W art. 2 zdefiniowano:
  - wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi,
  - wodę w stanie pierwotnym lub po uzdatnieniu, przeznaczoną do picia, przygotowania żywności lub innych celów domowych, niezależnie od jej pochodzenia i od tego, czy jest dostarczana z sieci dystrybucyjnej, cystern, w butelkach lub pojemnikach,
  - wodę wykorzystywaną przez przedsiębiorstwo produkcji żywności do wytworzenia, przetworzenia, konserwowania lub wprowadzania do obrotu produktów albo substancji przeznaczonych do spożycia przez ludzi (art. 2 pkt 18) *tożsama definicja w art. 16 pkt 70 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2018r., poz. 2268 z późn. zm.),
  - zbiorowe zaopatrzenie w wodę: działalność polegającą na ujmowaniu, uzdatnianiu i dostarczaniu wody, prowadzoną przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne (art. 2 pkt 21),
  - przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne: przedsiębiorca w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, oraz gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, prowadzące tego rodzaju działalność (art. 2 pkt 4),
  - odbiorcę usług: każdy, kto korzysta z usług wodociągowo-kanalizacyjnych z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na podstawie pisemnej umowy z przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym (art. 2 pkt 3),
  - przyłączy wodociągowe: odcinek przewodu łączącego sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy usług wraz z zaworem za wodomierzem głównym (art. 2 pkt 6),
  - sieć – przewody wodociągowe lub kanalizacyjne wraz z uzbrojeniem i urządzeniami, którymi dostarczana jest woda lub którymi odprowadzane są ścieki, będące w posiadaniu przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego (art. 2 pkt 7),
  - urządzenia wodociągowe: ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studnie publiczne, urządzenia służące do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody (art. 2 pkt 16),
  - wodomierz główny: przyrząd pomiarowy mierzący ilość pobranej wody, znajdujący się na każdym przyłączy wodociągowym (art.2 pkt 19).
2. Art. 3 ust. 1. Zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków jest zadaniem własnym gminy.
3. Art. 5. 1. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne ma obowiązek zapewnić zdolność posiadanych urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych do realizacji dostaw wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz dostaw wody i odprowadzania

ścieków w sposób ciągły i niezawodny, a także zapewnić należyłą jakość dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków.

4. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jest obowiązane do prowadzenia regularnej wewnętrznej kontroli jakości wody.
5. Art. 12. 1. Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawują organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na zasadach określonych w przepisach o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, z zastrzeżeniem art. 12b.
6. Każdy materiał i wyrób używany do uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi powinien posiadać pozytywną ocenę higieniczną państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.
7. Zastosowanie nowych technologii uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wymaga zgody państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.
8. Badanie pobranych próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi mogą wykonywać laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań wody, zatwierdzonym przez Państwową Inspekcję Sanitarną.
9. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) jest obowiązany do informowania mieszkańców o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Zaopatrzenie ludności w wodę do spożycia odbywa się w ramach zbiorowego zaopatrzenia, które jest zadaniem własnym gminy. Zbiorowe zaopatrzenie w wodę do spożycia prowadzone jest przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i polega na ujmowaniu, uzdatnianiu i dostarczaniu wody odbiorcom. Przedsiębiorstwa te muszą uzyskać decyzję wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zezwalającą na prowadzenie takiej działalności. Przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne są zobowiązane przepisami prawa zapewnić zdolność urządzeń wodociągowych do realizacji dostaw wody w sposób ciągły i niezawodny oraz należyłą jakość wody.

Kto sprawuje nadzór?

Ustawa z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019r.,poz.59 ze zm.)

Państwowa Inspekcja Sanitarna nie odpowiada za jakość produkowanej wody i stan urządzeń służących do jej produkcji, a jedynie sprawuje nadzór nad przestrzeganiem wymogów w tym zakresie, przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne.

W ramach prowadzonego nadzoru właściwy państwowy powiatowy lub państwowy graniczny inspektor sanitarny pobiera próbki wody do badań regularnie zgodnie z ustalonym harmonogramem na dany rok i z określoną częstotliwością; wykonuje badania wody; prowadzi wykaz przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, urządzeń wodociągowych i innych podmiotów wykorzystujących wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego, lub w podmiotach działających na rynku spożywczym, a także miejsc pobierania próbek wody objętych monitoringiem jakości wody; weryfikuje wywiązywanie się przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych i innych podmiotów wykorzystujących wodę z indywidualnego ujęcia z realizacji badań jakości wody zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz terminowego przekazywania sprawozdań z badań jakości wody przeprowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej; gromadzi, weryfikuje, analizuje i ocenia dane uzyskane w wyniku prowadzonego monitoringu jakości wody w zakresie ewentualnych zagrożeń zdrowotnych; W przypadku stwierdzenia przekroczenia wartości parametrycznej badanych parametrów wody pobranej w punkcie czerpalnym zlokalizowanym w budynku użyteczności publicznej, budynku zamieszkania zbiorowego lub budynku mieszkalnym, dąży do ustalenia jakości wody dostarczanej przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne w punkcie czerpalnym zlokalizowanym najbliżej zaworu głównego oraz ustalenia podmiotu odpowiedzialnego za nieodpowiednią jakość wody w badanym punkcie poboru wody; akceptuje na wniosek przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych jeżeli przeprowadził ocenę ryzyka, włączenie do harmonogramu lub usunięcie z harmonogramu parametrów oraz częstotliwości monitorowania ustalonych w oparciu o wyniki oceny ryzyka oraz ocenę bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów, dla danej strefy zaopatrzenia do celów ochrony zdrowia ludzkiego lub zapewnienia jakości produkcji, dystrybucji i kontroli jakości wody; informuje właściwego wójta, burmistrza o jakości wody na nadzorowanym obszarze; informuje właściwego wójta burmistrza o jakości wody na nadzorowanym terenie; przekazuje dane monitoringowe do właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

Pozostałe akty prawne:

Ustawa z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r., poz. 2268 z późn. zm.):

1. Art. 120 – 135 zawierają regulacje dotyczące stref ochronnych ujęć wody ustanawianych w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ochrony zasobów wodnych
2. Art. 130 zawiera zakazy oraz ograniczenia wykonywania określonych rodzaje robót lub czynności powodujących zmniejszenie przydatności wody na terenie ochrony pośredniej.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. poz. 2294) określa:

1. wymagania dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w tym wymagania bakteriologiczne, fizykochemiczne oraz organoleptyczne,
2. sposób oceny przydatności wody,
3. minimalną częstotliwość i miejsca pobierania do badania próbek wody,
4. zakres badania jakości wody,
5. program monitoringu jakości wody,
6. sposób nadzoru nad materiałami i wyrobami stosowanymi w procesach uzdatniania i dystrybucji wody,
7. sposób nadzoru nad laboratoriami wykonującymi badania jakości wody;
8. sposób informowania konsumentów o jakości wody,
9. sposób postępowania przed organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej w przypadku, gdy woda nie spełnia wymagań jakościowych
10. w § 2 zdefiniowano: substancję promieniotwórczą, dawkę orientacyjną, wartość parametryczną, wstępny monitoring substancji promieniotwórczych, kontrolny monitoring substancji promieniotwórczych, strefę zaopatrzenia, cząstkowe sprawozdanie z badań jakości wody, ocenę ryzyka.

Zgodnie z w/w rozporządzeniem zarówno na przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, jak i podmioty wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego, lub w podmiotach działających na rynku spożywczym wykorzystujących wodę przeznaczoną do spożycia nałożono takie same obowiązki polegające na prowadzeniu regularnej kontroli wewnętrznej jakości produkowanej wody, która obejmuje m.in. prowadzenie badań jakości wody w zakresie i z częstotliwością określoną w rozporządzeniu, pobieranie próbek wody, szczególnie w ujęciu wody, w miejscach pozwalających na ocenę skuteczności procesu uzdatniania oraz w miejscu wprowadzenia wody do sieci wodociągowej. O wystąpieniu okoliczności mogących spowodować pogorszenie jakości wody, administratorzy/właściciele powinni zaplanować przedsięwzięcia naprawcze, ustalić harmonogram ich realizacji oraz poinformować właściwego państwowego powiatowego lub granicznego inspektora sanitarnego oraz wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o podjętych i zaplanowanych działaniach, są również zobowiązani do przekazywania wyników badania wody.

Minimalna częstotliwość pobierania próbek wody do badań w przypadku monitoringu kontrolnego i przeglądowego zależy od objętości rozprowadzanej lub produkowanej wody w danej strefie zaopatrzenia (m³/d). Oznacza to, że im większy wodociąg tym częstotliwość pobierania jest większa.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 października 2002 r. w sprawie nadania funkcjonariuszom organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 282 z późn. zm.) określa:

1. uprawnienie funkcjonariuszy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego,
2. wykaz wykroczeń, za które funkcjonariusze organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej są uprawnieni do nakładania grzywien,
3. zasady i sposób wydawania funkcjonariuszom organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej upoważnień do nakładania grzywien.

4. § 2 pkt 1 Funkcjonariuszom organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadaje się uprawnienia do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone w art. od 109 do 117 ustawy z dnia 20 maja 1971r. Kodeks wykroczeń Art. 109 ustawy z dnia 20 maja 1971r. *Kodeks wykroczeń* (Dz. U. z 2018r. poz. 618 ze zm.). Kto:
- zanieczyszcza wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, lub
  - dostarcza wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, nie spełniając wymagań określonych
  - w przepisach o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, lub
  - nie będąc do tego uprawnionym, dostarcza wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w myśl przepisów o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
  - podlega karze grzywny albo karze nagany.